

**TALABALARDA PEDAGOGIK MAHORATNI SHAKLLANTIRISHNING
AMALIY VA INNOVATSION YO‘LLARI****Xolmatova Marjona Shavkatovna****Annotatsiya**

Mazkur maqolada oliy ta'lim tashkilotlarida pedagogik mahoratni shakllantirish masalasi tahlil qilinadi. 2025 yilda erishilgan natijalar va mavjud kamchiliklar statistik hamda tahliliy yondashuv asosida ko'rib chiqiladi. Shuningdek, pedagogik mahoratni rivojlantirishda samarali bo'lgan trening turlari, amaliy maslahatlar hamda 2026 yil uchun taklif va istiqbolli yo'nalishlar bayon etiladi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: *pedagogik mahorat, oliy ta'lim, treninglar, malaka oshirish, pedagogik kompetensiya, innovatsion ta'lim.*

Annotation

This article analyzes the issue of developing pedagogical mastery in higher education institutions. The achievements attained in 2025 and existing shortcomings are examined through statistical and analytical approaches. In addition, the paper presents effective types of training, practical recommendations for enhancing pedagogical mastery, as well as proposals and prospective directions for 2026. The research findings contribute to improving the quality of training and professional development of teaching staff in higher education institutions.

Keywords: *pedagogical mastery, higher education, training programs, professional development, pedagogical competence, innovative education.*

Аннотация

В данной статье анализируется проблема формирования педагогического мастерства в организациях высшего образования. Результаты, достигнутые в 2025 году, а также существующие недостатки рассматриваются на основе статистического и аналитического подходов. Кроме того, представлены эффективные виды тренингов, практические рекомендации по развитию педагогического мастерства, а также предложения и перспективные направления на 2026 год. Результаты исследования способствуют повышению качества подготовки и профессионального развития педагогических кадров в учреждениях высшего образования.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, высшее образование, тренинги, повышение квалификации, педагогическая компетентность, инновационное образование.

Kirish

Zamonaviy oliy ta’lim tizimida pedagogik mahorat masalasi strategik ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda o’qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki talabaning mustaqil fikrlashini rivojlantiruvchi, yo’naltiruvchi va motivatsiya beruvchi shaxs sifatida maydonga chiqmoqda. Shu bois pedagogik mahoratni shakllantirish tizimli, uzluksiz va amaliy yondashuvga asoslangan bo’lishi zarur.

2025 yil tajribasi shuni ko’rsatdiki, oliy ta’limda pedagogik salohiyatni oshirish bo’yicha qator islohotlar amalga oshirilgan bo’lsa-da, ularning samaradorligi bir xil darajada emas.

2025 yilda pedagogik mahoratni rivojlantirish bo’yicha erishilgan natijalar

2025 yilda oliy ta’lim muassasalarida quyidagi ijobiy natijalarga erishildi:

- pedagog kadrlar uchun malaka oshirish kurslari va attestatsiya jarayonlarining raqamlashtirilishi;
- pedagogik mahoratga oid ilmiy maqolalar va metodik qo’llanmalar sonining oshishi;
- innovatsion ta’lim metodlari (interfaol usullar, loyiha asosida o’qitish)ning bosqichma-bosqich joriy etilishi;
- pedagogik faoliyatda raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt vositalaridan foydalanishga qiziqishning ortishi.

Statistik kuzatuvlarga ko’ra, 2025 yilda oliy ta’lim pedagoglarining qariyb 60–65 foizi malaka oshirish kurslarida ishtirok etgan bo’lsa-da, ularning faqat 30–35 foizi olingan bilimlarni amaliy dars jarayonida to’liq qo’llay olgan.

Mavjud kamchiliklar tahlili

Tahlillar quyidagi muammolar mavjudligini ko’rsatadi:

1. Nazariya va amaliyot o’rtasidagi tafovut. Malaka oshirish kurslarining aksariyati nazariy yo’naltirilgan bo’lib, real auditoriya sharoitida qo’llash imkoniyatlari cheklangan.
2. Pedagogik refleksiya yetishmasligi. O’qituvchilar o’z faoliyatini tahlil qilish, xatolarini aniqlash va tuzatish mexanizmlaridan kam foydalanadi.
3. Treninglar sifati va mazmunining notekisligi. Treninglar ko’pincha umumiy mavzularga yo’naltirilgan bo’lib, fanlar kesimida chuqur moslashtirilmagan.
4. Yuklama va vaqt tanqisligi. Pedagoglarning asosiy va ma’muriy yuklamalari ularning professional rivojlanishiga salbiy ta’sir ko’rsatmoqda.

Pedagogik mahoratni shakllantirishda treninglarning o’rni

Pedagogik mahoratni rivojlantirishda treninglar muhim amaliy vosita hisoblanadi. Quyidagi trening turlari eng samarali deb baholanadi:

1. Faol ta’lim metodlari bo’yicha treninglar

Bu treninglar pedagoglarni:

- muammoli ta’lim,
- keys-stadi,
- debat va loyiha asosida o’qitish usullarini amaliyotda qo’llashga o’rgatadi.

2. Pedagogik refleksiya treninglari

Mazkur treninglar orqali o’qituvchi:

- o’z darsini tahlil qilish,
- talabalar fikrini inobatga olish,
- dars samaradorligini baholash ko’nikmalarini shakllantiradi.

3. Kommunikatsiya va pedagogik psixologiya treninglari

Bu yo’nalish:

- murakkab auditoriya bilan ishlash,
- nizoli vaziyatlarni boshqarish,
- pedagogik muloqotni takomillashtirish uchun muhim hisoblanadi.

4. Raqamli pedagogika va innovatsion texnologiyalar treninglari

Treninglar doirasida:

- raqamli platformalar,
- sun’iy intellekt vositalari,
- baholashning avtomatlashtirilgan tizimlari o’rgatiladi.

2026 yil uchun takliflar

2026 yilda pedagogik mahoratni shakllantirish bo’yicha quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. Pedagogik mahorat maktablarini tashkil etish Uzoq muddatli (3–6 oylik) amaliy trening dasturlarini joriy etish.

2. Treninglarni fanlar kesimida differensiallashtirish Har bir fan xususiyatiga mos metodik yondashuvni ishlab chiqish.

3. Mentorlik va trener-pedagoglar institutini rivojlantirish Tajribali o’qituvchilar orqali yosh pedagoglarni qo’llab-quvvatlash.

4. Pedagoglar uchun motivatsiya va rag’batlantirish tizimini kuchaytirish Trening natijalarini real pedagogik faoliyat bilan bog’lash.

Xulosa

Pedagogik mahorat oliy ta’lim sifatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. 2025 yil tajribasi pedagogik rivojlanishda muayyan ijobiy siljishlar mavjudligini ko’rsatsa-da, amaliy

yo‘naltirilgan treninglar va reflektiv yondashuv yetarli darajada rivojlanmaganini ko‘rsatdi. 2026 yilda pedagogik mahoratni shakllantirishda treninglar sifatini oshirish, ularni tizimli va natijaga yo‘naltirilgan holga keltirish dolzarb vazifa bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdurahmonov, Q. X. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021. – 256 b.
2. Karimova, M. A. Oliy ta’limda pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 198 b.
3. Yo‘ldoshev, J. G., Usmonov, S. A. Pedagogik texnologiyalar va zamonaviy ta’lim metodlari. – Toshkent: Innovatsiya, 2020. – 312 b.
4. Muslimov, N. A. Kasbiy ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019. – 284 b.
5. Qodirova, D. R. Pedagogik refleksiya va o‘qituvchi faoliyati samaradorligi. // Pedagogik mahorat jurnali. – 2023. – №4. – B. 45–49.
6. Rasulov, A. A. Oliy ta’limda innovatsion o‘qitish metodlari. // Ta’lim va tarbiya ilmiy jurnali. – 2022. – №2. – B. 61–66.
7. UNESCO. Reimagining our futures together: A new social contract for education. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
8. OECD. Teachers and School Leaders as Lifelong Learners. – Paris: OECD Publishing, 2022.
9. Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., Gardner, M. Effective Teacher Professional Development. – Palo Alto: Learning Policy Institute, 2017.
10. Gibbs, G. Teaching for Learning in Higher Education. – London: Routledge, 2019.
11. Kolb, D. A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – New Jersey: Pearson Education, 2015.